

Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут водного господарства та
природооблаштування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова науково-методичної
ради НУВГП
е-підпис Олег ЛАГОДНЮК
29.09.2021

01-05-174S

СИЛАБУС

практики

SYLLABUS

Навчальна комплексна суспільно-географічна практика		Educational complex socio-geographical practice
Шифр за ОП	ПН 32	Code in Educational Program
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Educational level: Bachelor's (first)
Галузь знань Природничі науки	10	Field of knowledge Natural Sciences
Спеціальність Географія	106	Field of study: Geography
Освітня програма: «Конструктивна географія, управління водними та мінеральними ресурсами»		Educational Program: «Constructive geography, water and mineral resources management»

м. Рівне - 2021

Силабус освітньої компоненти практики «Навчальна комплексна суспільно-географічна практика» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Конструктивна географія, управління водними та мінеральними ресурсами» спеціальності 106 Географія. Рівне. НУВГП, 2021. 11 стор.

ОП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/20959/>

Розробник силабусу: *Романів Оксана Яківна, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри геології та гідрології, завкафедри геології та гідрології Національного університету водного господарства та природокористування*

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 2 від "16" вересня 2021 року

Завідувач кафедри: *Романів Оксана Яківна, кандидат географічних наук, доцент, завкафедри геології та гідрології Національного університету водного господарства та природокористування.*

Керівник (гарант) ОП: *Романів Оксана Яківна, кандидат географічних наук, доцент, завкафедри геології та гідрології Національного університету водного господарства та природокористування.*

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ ВГП
Протокол №2 від "23" вересня 2021 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ ВГП: *Микола Миколайович Хлапук, доктор технічних наук, професор.*

СЗ №-4974 в ЕДО

© Романів О.Я., 2021
© НУВГП, 2021

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>бакалавр</i>
Освітня програма	<i>Конструктивна географія, управління водними та мінеральними ресурсами</i>
Спеціальність	<i>106 Географія</i>
Рік навчання, семестр	<i>Третій рік, VI семестр</i>
Кількість кредитів	<i>3</i>
Лекції:	<i>–</i>
Практичні заняття:	<i>–</i>
Самостійна робота:	<i>90</i>
Курсова робота:	<i>ні</i>
Форма навчання	<i>денна/заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>залік</i>
Мова викладання	<i>українська</i>
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА	
Лектор	 <p><i>Романів Оксана Яківна, кандидат географічних наук, доцент, завкафедри геології та гідрології Національного університету водного господарства та природокористування.</i></p>
Вікіситет	<i>URL: https://cutt.ly/cv1rqwP</i>
ORCID	<i>URL: https://orcid.org/0000-0002-2870-1322</i>
Як комунікувати	<p><i>Навчальні заняття можуть проводитися за допомогою електронного ресурсу – платформи дистанційного навчання Moodle та безкоштовного додатка для комунікацій Google Hangouts Meet https://meet.google.com/ з пакета Google for Education.</i></p> <p><i>Вхід для використання наведених інформаційних технологій здійснюється через корпоративну пошту, яка надається студентам та працівникам університету. Корпоративна пошта викладача: o.ia.romaniv@nuwm.edu.ua</i></p>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ

Анотація освітньої компоненти, в т.ч. мета та цілі

Практика проводиться для закріплення, знань з базових суспільно-географічних дисциплін, отримання навичок польових суспільно-географічних досліджень локальних територіально-виробничих систем, об'єктів виробничої та соціальної інфраструктури, історичної та культурної спадщини, дослідження їх провідних функцій та основних територіальних відмінностей. Загальними об'єктами вивчення є суспільно-територіальні комплекси міст, адміністративних районів, областей та їх окремі компоненти.

Мета практики – ознайомити студентів з суспільно-географічним комплексом території; набути навички дослідження населеного пункту, окремого підприємства, виробничої і соціальної інфраструктури, транспортного комплексів, геополітичної, геоекономічної ситуації, проблем території; оволодіти методикою польових суспільно-географічних досліджень; набуття навичок аналітично-конструктивного опрацювання первинних матеріалів; відображення результатів дослідження у формі письмового звіту.

Орієнтовними базами проведення практики є територія міста Рівне та Рівненської області, а також інші регіони України.

Посилання на розміщення освітнього компоненту на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua>

Компетентності

ЗК-2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-7 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-8 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК-9 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-10 Здатність працювати автономно та в команді, виявляючи навички міжособистісної взаємодії.

ЗК-11 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК-12 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності, здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК-15 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК-1 Здатність демонструвати розуміння причинно наслідкових зв'язків між довкіллям та суспільством.

СК-2 Розуміння значення просторових відношень в різних масштабах.

СК-4 Критичне оцінювання різноманітності підходів до генерації географічних знань, що впливають з досвіду епістемології природничих, суспільних і гуманітарних наук. Здатність застосовувати підходи інших дисциплін в географічному контексті.

СК-7 Здатність демонструвати розуміння географічних аспектів взаємодії в системі «природа-господарство-населення».

СК-9 Здатність ставити завдання, виявляти і формулювати проблеми, пов'язані з просторовим розвитком, у взаємозв'язку з природними, соціальними, економічними, екологічними, політичними та естетичними аспектами розвитку територій.

Програмні результати навчання (ПРН). Результати навчання (РН)

Зн-1 Відтворювати концептуальні знання, набуті у процесі навчання та практичної професійної діяльності, включаючи знання сучасних досягнень у сферах природничої та суспільної географії.

Зн-2 Виявляти критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності у сферах природничої та суспільної географії.

Зн-8 Розуміти значення дії різних чинників соціально- та економіко-географічної диференціації, виявляти взаємозалежність національних і регіональних господарських систем від природно-ресурсного, праце-ресурсного і виробничого потенціалу їхніх територій.

Зн-10 Описувати економіко-географічне положення, сучасне розселення населення, природно-ресурсний потенціал та господарські комплекси країн світу.

Зн-13 Називати основи правового регулювання використання природних ресурсів і ведення їхнього кадастру, визначати сучасну структуру та географію природно-ресурсного потенціалу, основні тенденції використання природних ресурсів, розуміти ризики їхньої вичерпності для існування людського суспільства.

Зн-15 Знати основні концепції та підходи європейської практики щодо просторового розвитку та просторового планування, сучасний стан та структуру геопланувальних робіт в Україні, пояснювати основні принципи складання схем і проектів у галузі геопланування та проблеми їхньої реалізації.

Ум-1 Розв'язувати складні непередбачувані задачі і проблеми у спеціалізованих сферах природничої та суспільної географії, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних

підходів.

Ум-5 Застосовувати базові положення вітчизняних, європейських та міжнародних стандартів у галузі екологічного управління, екологічного маркування, якості атмосферного повітря, ґрунту, води, поводження з відходами.

Ум-10 Характеризувати комплексно природні, демогеографічні, соціально-економічні умови і ресурси територіальних об'єктів різних рангів, проводити експертизи та складати географічні, геоекологічні висновки, акти та рекомендації, принципіві проектні схеми та обґрунтовувати пріоритетні напрями просторового розвитку.

Ком-1 Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності.

Ком-2 Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію.

АіВ-1 Управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

АіВ-2 Відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб.

Структура та зміст освітнього компонента

Зміст практики.

Практика поділяється на три етапи: підготовчий, польовий (виїзний, експедиційний), камеральний.

Підготовчий період включає навчально-методичну, організаційну і технічну підготовку. Навчально-методична підготовка передбачає: а) ознайомлення студентів з метою і завданнями практики, методами та прийомами роботи під час практики, методикою ведення польових щоденників; б) ознайомлення з усіма доступними матеріалами - літературними, статистичними, картографічними; в) складання суспільно-географічної характеристики району практики за літературними джерелами і суспільно-географічного профілю за маршрутом практики.

Організаційна підготовка включає консультацію керівників практики для студентів про роботу, правила і норми поведінки на практиці, права і обов'язки керівника і студентів. Студенти знайомляться з інструкцією з техніки безпеки.

Технічна підготовка включає підбір навчального матеріалу, обладнання, посібників.

Польовий період - основний етап практики. Від його організації і наукового рівня залежить рівень проведення практики. Робота здійснюється згідно детально розробленої програми і методики суспільно-географічних досліджень.

При виконанні кожного завдання студенти одержують довідку про стан досліджуваної підсистеми по району в цілому (невеликий огляд),

необхідний мінімум статистичних матеріалів по об'єктах дослідження і пояснення щодо виконання завдання. Студенти збирають на підприємствах та організаціях первинний матеріал, аналізують його, здійснюють виробничі екскурсії, вивчають матеріали музейних експозицій та здійснюють огляд суспільно-географічних об'єктів під час екскурсій розробленими маршрутами.

Камеральний період - заключний етап практики, під час якого матеріали, зібрані в процесі польових робіт, аналізують, перевіряють, уточнюють і готують звіт.

Під час цього етапу студенти виконують такі завдання:

- фізико-географічна характеристика та оцінка стану природокористування району проведення практики, дати оцінку екологічної ситуації, що склалася в районі практики;

- суспільно-географічна характеристика району проведення практики (проаналізувати поселенську мережу району, функціональні типи населених пунктів, побут і культуру населення району, історико-краєзнавчі та художні музеї, природні, історичні та меморіальні пам'ятники тощо; дати аналіз галузевої, функціональної та територіальної структур господарства району практики, об'єктів виробничої та соціальної інфраструктури району, вказати рівень забезпеченості ними потреб населення);

– характеристики відвіданих об'єктів.

Після закінчення практики кожен студент подає звіт, який включає такі розділи: вступ, в якому розкриваються мета, завдання та зміст практики; характеристика району проведення практики (району дослідження); характеристика відвіданих підприємств кількох видів економічної діяльності, висновки, перелік використаних джерел, додатки до звіту. Звіт вміщує щоденник, в якому відображена щоденна робота під час практики, коротко послідовно описується маршрут, об'єкти спостереження на маршруті.

Засоби навчання, які застосовуються під час занять: технічні засоби (радіо- і телепередачі, звуко- і відеозаписи); мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура; комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі; програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, Інтернет-опитування тощо); бібліотечні фонди (підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації, наукова література).

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

1. Аналітичні навички
2. Гнучкість розуму
3. Здатність логічно обґрунтовувати позицію

<p>5. Ініціативність</p> <p>7. Критичне мислення</p> <p>9. Формування власної думки та прийняття рішень</p>
<p>Форми та методи навчання</p>
<p>Форми проведення занять: комплексні географічні екскурсії, тематичні екскурсії, роботи в аудиторій у формі тренінгів. Окремі завдання виносяться на самостійне опрацювання студентів.</p> <p>Методи та технології навчання: проектні технології та мультимедійні технології навчання.</p>
<p>Порядок та критерії оцінювання</p>
<p>Під час практики здійснюється поточний та підсумковий контроль виконання студентами окремих завдань та програми практики в цілому. Поточний контроль враховує відвідування студентом щоденних заходів практики, виконання всіх її розділів, перевірку записів у щоденнику практики. Максимум балів за поточний контроль – 60. Підсумковий контроль з практики здійснюється у вигляді заліку за результатами захисту звіту з практики. Максимум балів за підготовлений звіт – 40. Звіт готується та захищається студентами перед комісією кафедри. Результат заліку з практики вноситься у залікову відомість та індивідуальний план студента з диференційованою оцінкою за 100-бальною шкалою.</p>
<p>Посднання навчання та досліджень</p>
<p>Організація і проведення навчальної практики ґрунтуються на застосуванні методів польових і камеральних географічних досліджень. Методи польових досліджень застосовуються в цілях збирання первинної фактичної географічної інформації щодо окремих об'єктів і територій, їх детального вивчення на місцевості шляхом безпосереднього спостереження суспільно–географічних об'єктів і явищ. Польові дослідження формують у студентів навички застосування комплексного підходу до досліджуваного об'єкту, процесу чи явища.</p> <p>Камеральні роботи в процесі практики спрямовані на формування у студентів умінь опрацьовувати інформацію, отриману під час польових досліджень, та на основі цих даних у посднанні з іншими матеріалами (літературними, статистичними, фондовими, довідниковими, картографічними, електронними джерелами інформації), скласти науковий звіт про виконані дослідження.</p> <p>Здобувачі за результатами досліджень під час практики мають можливість долучитися спільно з керівником практики до участі в науково-дослідницьких темах, підготувати спільні наукові публікації.</p>

Інформаційні ресурси

Основна література

1. Барановський М. О. Наукові засади суспільно-географічного вивчення сільських депресивних територій України.. Ніжин, 2009. 396 с.
2. Веснина Г. З. Методика крупномасштабных экономико-географических исследований : учеб. пособие. Ульяновск : УГПИ, 1987. 87 с.
3. Географічна енциклопедія України: В 3 т. / За ред. О. Маринича К.: Українська Радянська Енциклопедія ім. М. Бажана, 1989-1993.
4. Дзенис З. Г. Методология и методика социально-экономикогеографических исследований. Рига : Зинатне, 1980. 262 с.
5. Маергойз И. М. Методика мелкомасштабных экономико-географических исследований. М. : Изд-во МГУ, 1981. 137 с.
6. Максимов В. А. Экономико-географическое изучение сельской местности : учеб. пособие. Уф : [б. и.], 1985. 96 с.
7. Манак Б. А. Методика экономико-географических исследований. Минск : Университетское, 1985. 157 с.
8. Немець К.А., Немець Л.М. Теорія і методологія географічної науки: методи просторового аналізу. Навчально-методичний посібник. Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014. 172 с.
9. Паламарчук М. М., Паламарчук О. М.. Економічна і соціальна географія України з основами теорії : посібник. К. : Знання, 1998. 416 с.
10. Полевые практики по географическим дисциплинам / под ред. В. А. Исаченко. М. : Просвещение, 1980. 223 с.
11. Соціально-економічна географія України: навч. посібник / За ред. проф. Шаблій О.І. Вид друге, перероб. і доп. Львів: Світ, 2000. 679 с.
12. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії. Одеса: Астропринт, 2009. 540 с.
13. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики : навч. посібник. Одеса : Астропринт, 2005. 632 с.
14. Шаблій О. І. Основи суспільної географії : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 296 с.

Додаткова література

15. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. Львів, 1997. 259 с.
16. Олійник Я.Б., Стецюк В.В. Природні та етнокультурні феномени України. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. 246 с.
17. Підгрушний Г. П. Промисловість і регіональний розвиток України : монографія. К. : Інститут географії НАН України, 2009. 300 с.
18. Руденко В. Географія природно-ресурсного потенціалу України. Львів: Світ, 1993. 240 с.
19. Тойн П., Ньюби П. Методы географических исследований. М. :

<p>Прогресс, 1977. Вып. 1. 270 с.</p> <p>20. Яворська В. В. Регіональні геодемографічні процеси в Україні : монографія. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2013. 384 с.</p> <p><i>Інформаційні ресурси</i></p> <p>21. Адміністративно-територіальний устрій України. URL: https://atu.decentralization.gov.ua/</p> <p>22. Державний служба статистики URL: http://www.ukrstat.gov.ua</p> <p>23. Національний атлас України. URL: http://wdc.org.ua/atlas/</p> <p>24. Супутникові карти Google URL: https://maps.google.com/maps</p>
<p>Дедлайни та перекладання</p>
<p><i>Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», розміщений документ за покликанням http://er3.nuwm.edu.ua/4273/. За цим документом реалізується і право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі.</i></p> <p><i>Оголошення стосовно дедлайнів здачі виконаних звітів з навчальної практики відповідно до політики оцінювання оприлюднюються на сторінці даної дисципліни на платформі MOODLE https://exam.nuwm.edu.ua за календарем.</i></p>
<p>Неформальна та інформальна освіта</p>
<p><i>На сьогодні існують відкриті онлайн-курси таких платформ, як Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn тощо. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з навчальними результатами освітнього компоненту. Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, викладені у Положенні про неформальну та інформальну освіту у НУВГП http://nuwm.edu.ua/sp/neformalna-osvita</i></p>
<p>Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання</p>
<p><i>Під час практики здійснюється залучення фахівців, які мають досвід у сфері здійснення польових експедиційних досліджень. Зокрема це представники фахівці управління культури і туризму Рівненської ОДА. А також долучаються до спілкування зі студентами учасники групи радників мера міста Рівного, які займаються інтегрованим та сталим міським розвитком та іншими питаннями, які тісно переплітаються із змістом практики. У кожному із центрів рекогносцирувального маршруту студенти-практиканти комунікують із представниками господарських та туристичних об'єктів з метою збору фактичних даних для підготовки звітів з практики.</i></p>

Правила академічної доброчесності

В НУВГП активно пропагується політика «нульової толерантності» до будь-яких проявів академічної недоброчесності для всієї академічної спільноти університету. Здійснюється:

- перевірка навчальних завдань на плагіат (есе, рефератів, звітів з практики);*
- неприпустимим є списування та обман в освітньому процесі;*
- оцінки за роботи, в яких був виявлений плагіат, анулюються.*

Більше інформації за покликанням «Кодекс честі студента» <http://ep3.nuwm.edu.ua/4917/>

Вимоги до відвідування

Студентові не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. За об'єктивних причин пропуску занять (лікарняні, мобільність тощо) студенти можуть самостійно опрацювати пропущений матеріал, який розміщений на платформі MOODLE.

Студент має право оформити індивідуальний графік навчання згідно положення <http://ep3.nuwm.edu.ua/6226/>.

Здобувачі можуть під час практики використовувати мобільні телефони та ноутбуки, але виключно для навчальної мети.

Оновлення

З ініціативи викладача зміст даного освітнього компоненту оновлюється щорічно з урахуванням змін у законодавстві України, наукових досягнень та сучасних практик в сфері географічної науки. Студенти мотивовані долучатись до оновлення змісту навчальної практики шляхом внесення пропозицій викладачу стосовно нових форм роботи та нових тем. За ініціативність студентам можуть нараховуватися додаткові бали.

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

Здобувачі вищої освіти можуть отримати окремі результати навчання у вітчизняних та іноземних ЗВО (через освоєння освітніх компонентів або сертифікованих програм у статусі зарахованого слухача), такі результати навчання можуть бути предметом визнання. Більше інформації про академічну мобільність у Положенні про академічну мобільність учасників освітнього процесу НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/4398/> та Порядку перезарахування результатів навчання за програмами академічної мобільності в НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/19458/>

Керівник практики

*Романів Оксана Яківна,
кандидат географічних наук, доцент*